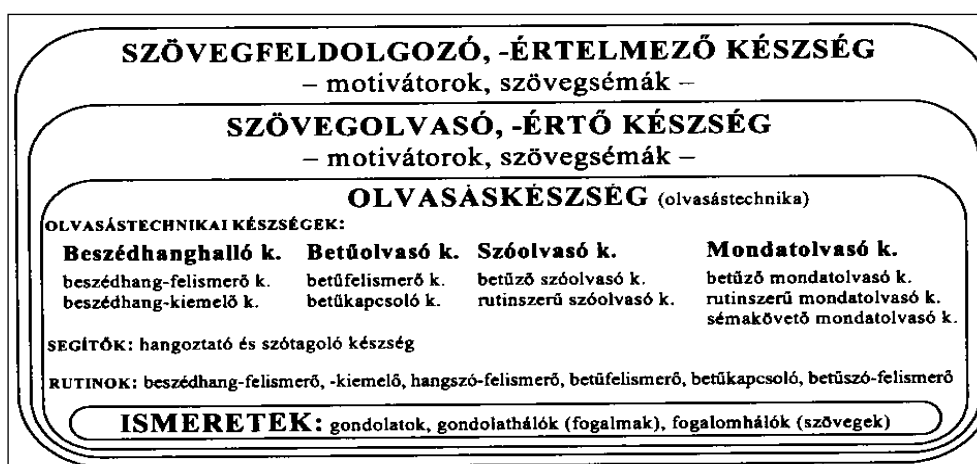

VII. Olvasástechnikai nehézségek, zavarok

VII.1. Olvasási készség- képességfejlesztés-alapfogalmak

Az olvasást audiovizuális tevékenység, amely során az olvasó bizonyos jeleket (betűket, szavakat) értelmez. Az olvasás két folyamatból tevődik össze: dekódolásból és megértésből. Nagy József olvasási képességmodellje szerint az olvasási képesség egy olyan belső feltétel, amelyben a rutinok, készségek, képességek, ismeretek és motívumok, mint alapvető komponensek szerveződnek össze. Ahhoz, hogy jól működjön, a rendszeralkotó egyes készségek, képességek (betű, szó, mondatolvasó készség stb.) optimális működése elengedhetetlen (lásd alábbi ábra). (Nagy 2006)⁶

Az olvasásképesség szerveződése

A készségek és képességek fejlődésében az első szakasz a rendszerképzés, amikor a gyermek megtanulja az összes betűt és betűkapcsolatot. Ha kiépül a rendszer, azután évekig tartó optimalizálódás kezdődik. A mai iskolában kettő- tíz évig is eltarthat, amíg az optimum kialakul, a gyerekek jó részénél azonban soha nem jön létre optimális begyakorlottság. (Nagy 2000a)⁷

Az olvasási készség mondatszintű, egészen rövid, írott közlemények vételének eszköze. A szövegértés (értő olvasás) képessége az írott szövegben rögzített információrendszer befogadási, megértési folyamatának szabályrendszere.

⁶ Nagy József: Olvasástanítás: A megoldás stratégiai kérdései. In: Józsa Krisztián szerk.: Az olvasási képesség fejlődése és fejlesztése. Bp.: Dinasztria, 2006. p.21.

⁷ Nagy József: Optimális képességfejlesztés. In: Wintermantel István szerk.: Minőség teremtése, tanulmányok az oktatási minőségfejlesztésről. Bp.: Magyar Gallup Intézet, 2000. p. 108.

Az íráskéesség az íráskészségből és a fogalmazási képességből felépülő szabályrendszer. Az íráskészség (beleértve a helyesírási készséget is) a mondatszintű (rövid, fogalmazási feladatok megoldását nem kívánó) írásbeli közlés eszköze. (Nagy 1996)⁸

Magyarországon az évszázados olvasás-, írás-, nyelvtan-, fogalmazás tantárgyi rendszer 1978-ban integrálódott magyar nyelv és irodalommal. Ekkor kapott újra fontos szerepet a beszéd fejlesztése. Az írás tanításának jelentősége azonban csökkent.

Az olvasási képesség értelmezése az utóbbi évtizedekben jelentős változáson ment át. A különböző nemzetközi és hazai mérések (PISA, PIRLS, IEA, Monitor) az olvasási képességet esz-köztudásnak tekintik.

Az eredményes pedagógiai munka kiinduló feltétele az olvasás, írás, számolás alapkészségének elsajátításához a szóbeli viszonyító rutinok feltérképezése az iskolába lépéskor (téri, időbeli, számosság szerinti, mérték szerinti, stb. rutinok). „A nyelvi fejlettség egyik fontos mutatója a relációszókinccs szintje. Valamennyi nyelvben 200-300 körüli köznyelvi reláció létezik. Az iskolába lépők negyede e szókinccs túlnyomó többségét birtokolja, a tanulók fele több mint két-harmadát, a többiek ennél kevesebbet. Ez a 25%-nyi gyermek igen hamar kerül nehéz helyzetbe, ugyanis szinte minden iskolai mondatban előforduló relációs szavak ismerete nélkül nem értik, hogy miről is van szó. Nem tárgyi tudásuk hiányossága, hanem nyelvük fejletlensége miatt.”⁹

Az anyanyelv elsajátításának nem megfelelő szintje okozhatja a gyermek iskolai nehézségeit. Az olvasás elsajátításának, valamint a tanulásnak is az alapja az életkornak megfelelő beszéd-észlelési és beszédmegértési teljesítmény. A jó beszédészlelés teszi lehetővé a gyermek számára, hogy újabb és újabb szavakat felismerjen, és azokhoz jelentést kapcsoljon. Az életkornak megfelelő beszédészlelés biztosítja az írott nyelv pontos felismerését, vagyis az olvasástechnika megfelelő szintjét.

Az iskolába lépő tanuló lemaradása tovább növekszik, ha nem érti meg az alapvető tanítói utasításokat, mivel minden tankönyvi feladat nyelvezete a relációs szókinccsre épül.

Az olvasáshoz szükséges részképességek nyolcéves korra érnek be, de nagy eltérések lehetnek az eltérő fejlődési ütem miatt. Segít a készségek tanulásában, ha

⁸ Nagy József: Nevelési kézikönyv. Szeged: Mozaik Oktatási Stúdió, 1996. p. 64.

⁹ U.o., p.3.

a digitális kornak megfelelő tanulási eljárásokat használjuk az iskolai készségek tanulásakor is.

Az olvasáshoz vezető út lépései:

1. olvasásra hangolás mesefelolvasásokkal
2. a szenzomotorium fejlesztése gyerekmondókákkal, kör-népi-mozgásos játékokkal
3. a fonológiai tudatosság fejlesztése az alfabetikus szinten a hang-analízis-szintézis gyakorlásával nyelvi-szójátékokkal, rímekkel, énekkel
4. az ortografikus szinten szavakból mondatok összerakásával
5. a verbalitás a szókincs, nyelvi kifejezés fejlesztése az észleléssel összekapcsolva
6. a képzeletalkotás fejlesztése illusztrációkkal
7. az értő olvasás előkészítése:
 - átfutó olvasás (szórólap, napilap stb.)
 - pásztázó olvasás (étlap, internetes oldal, tartalomjegyzék stb.)
 - elemző olvasás (utasítás, vers, regény)
8. szövegek feldolgozása

Az olvasás akkor kezdődik, ha a tanuló már ismeri, biztosan, helyesen tudja kiejteni a szavakat.

VII.2. A diszlexia (olvasászavar) jelei, tünetek

Fontos már óvodáskorban odafigyelni a problémás gyermekekre.

A diszlexia-veszélyeztetettség jelei:

- nagymozgás koordinátlansága, motoros ügyetlenség,
- finommozgás koordinációs zavara,
- balkezesség,
- keresztezett preferenciák,
- megkésett beszédfejlődés,
- tömondatok, hiányoznak a relációk, névutók,

- nem szereti a verset, mesét,
- emlékezés, felidézés nehézsége,
- vizuális, auditív percepció, észlelés zavara

Első osztályban hamar mutatkoznak a jelek az olvasás-betűtanulás során.

Tünetek az olvasásban:

1. Betűtévesztés hasonlóság alapján
 - a. alakilag h-n, f-t betűpár
 - b. fonetikailag (kiejtés, hallás) zöngés- zöngétlen mássalhangzók v-f, k-g, z-sz
 - c. hasonló helyen képzett ty-ny, cs-zs
 - d. hasonló módon képzett: s-sz, t-k
 - e. mind alaki, mind fonetikai szempontból hasonló mássalhangzók m-n, b-d, sz-zs
 - f. magánhangzók tévesztései (igen makacsok az egymástól kis eltéréssel felépített betűk) ó-ő, ú-ű, ö-ű
2. Betűkihagyás (pl.: friss⇒fis)
3. Betoldás (pl.: friss⇒firis)
4. Reverzió [*betűk sorrendjének felcserélése*] (Pl.: gém⇒még)
5. Hibás kombináció [*a szót alkotó betűsor teljes végigolvasása helyett néhány jellegzetes betű alapján próbálja emlékezetből előhívni az odaillő szót*] (Pl.: talán⇒talál)
6. Szóroncs [*a szó betűinek legalább 50%-a hibás*] (Pl.: pelyhes⇒pehér) [*a jó olvasónál is előfordul hasonló, de ők nem változtatják meg az olvasottak értelmét.*]
7. Elővételezés [*a szóban előforduló betűk közül kettő azonossá válik*] (Pl.: csöre⇒csere)
8. Perszeveráció [*ha az olvasás iránya fentről lefelé történik, a fentebb olvasott szó első betűjét a gyermek továbbviszi és téveszti a vele azonos helyen levő betűt*]
9. Ismétlések az olvasás során
10. Töredezett olvasás [*a hosszabb szavak közepén megakad*]
11. A betűk összeolvasásának súlyos megkésése az első osztály végén [*értelmi fogyatékos két betűt tud összeolvasni*]
12. Az olvasás megtagadása

Tehát az olvasás tempója lassú, s ez akadály a időben való feladatalkészítésnek.

Szövegértés hibái:

A szövegértés korrelál a diszlexiás gyermek szókincsének nagyságával és intelligenciájával.

1. Szavak szintjén: Az olvasott szó nincs meg a gyermek szókincsében, vagy nem tudja elég gyorsan emlékezetébe idézni. A normál olvasó az ismeretlen szó felmerülése esetén megpróbálja annak jelentését a szövegösszefüggés alapján kitalálni, a diszlexiás nem.
2. A mondat szintjén: Nehezen tagolják szólamokra, és találják meg az egymásra vonatkozó szavak közötti összefüggést a mondatban.
3. Szövegszinten: A személyes- és vonatkozó névmások nem teremtik meg az egymást követő mondatok közötti összefüggést. Kevésbé tudják felhasználni az előzőleg olvasott ismereteket. Nem ellenőrzik magukat, hogy értették-e a szöveget.

Tünetek a beszédben:

Ötven százalékuknál később indul a beszéd. Óvodás, de iskolás korban is pöszeség, makacs hangáttevések jellemezhetik. Pl.: karalábé ⇒ karabálé. Gyenge a hallási figyelem, az analizáló képesség. Rövidebb, egyszerűbb mondatokat alkotnak, mint kortársaik. Alárendelő összetett mondatot még 12 éves korban is alig használnak. Gyenge a szövegemlékezet, főleg a soralkotás jellegű nyelvi megnyilvánulásokban.

Tünetek a magatartásban:

Magatartászavarok jelentkeznek a tanulással kapcsolatban (Pl.: bohóckodás, felvágás, túlzott táplálkozás). Előfordulhat még kitérés mechanizmus (Pl.: munkamegtagadás, veszekedés, agresszivitás). A befelé forduló diszlexiás gyermeknél depresszió, szomatikus tünetek (pl.: fejfájás, hányinger, dadogás) léphetnek fel.

Természetesen ezek a figyelmeztető jelek nem mind együtt lépnek fel. Egy-egy tünetet az idegrendszer kompenzál, így nem alakul ki a részképesség zavar.

Az olvasási nehézség leküzdése sok türelmet és energiát igényel. A fejlesztés során a következő szintre csak akkor léphetünk, ha az előző már jól megy. Egyfelől biztos olvasni tudást, másfelől az olvasottak megértését jelenti a biztos alap. A kettőt párhuzamosan kell javítani, természetesen az írással, helyesírással együtt.

VII.3. Olvasászavar fajtái

Meixner Ildikó foglalkozott az olvasástanulás zavaraiával (diszlexia, diszgráfia).

Meghatározása: „Az olvasás és írás nehézségét diszlexiának nevezik. Diszlexiás az a gyermek, aki jó értelmi képességgel rendelkezik, azonban az általános iskolában a megszokott idő alatt és az ott szokásos gyakorlás mellett nem tanul meg olvasni.

Az olvasás, az írás és a helyesírás zavarai (diszlexia, diszgráfia) szorosan összetartoznak. Az összetartozás alapja, hogy olyan képességek fejletlenségére vonatkoznak, amelyek az írott szókép felismeréséhez, a szókép elemei (betűk) közötti kapcsolatok (sorrendiség) percepciójához, illetve a szókép írott megjelenítéséhez szükségesek.” (Beszed.hu 2008)¹⁰

A diszlexiát (népesség 5-7%-a) nem szabad összekeverni az ál-diszlexiával, a rossz olvasással, ami adódhat pl. a nem megfelelő szocio- kulturális háttérből, a gyakorlás hiányából.

A diszlexia súlyossága szerint más-más szinten történik az elakadás.

A diszlexia fajtái:

- A mélydiszlexia esetén a gyermek a logografikus szinten ragad meg, nem tudja azonosítani a hangot a betűvel.
- A felszíni diszlexia az alfabetikus szinten való megállás, csak betűzve olvas a tanuló.
- A szövegértési nehézség a képzeletalkotási gyengesége miatt alakul ki. A szavak folyékony olvasása ellenére, mégsem állnak össze értelmes szöveggé. (Gyarmathy 2007)¹¹

Részletesebben olvashatunk a diszlexia kialakulásáról, fajtáiról (1. fejezet):

http://www.diszlexia.hu/diszlexia/1fejezet_d2.pdf

VII.4. A diszlexia okai

Ez a tanulási zavar az agy egy részének késedelmes érése miatt jön létre, de visszavezethető a domináns örökletességre is, vagy laterális problémára (egyik oldali szem, kéz, láb, fülvezető szerepe), észlelési nehézségre, anatómiai károsodásra vagy anyagcserezavarra.

A következő területek fejlődése során léphetnek fel zavarok:

- Az integráció fejlődése: Az integráció az észlelési folyamatban részvevő ingerek összefüggésük szerinti egészszé rendeződése. Abban az esetben, ha az integráció nem megfe-

¹⁰ Diszlexia, diszgráfia. Beszed.hu [Online], [2008.08.14.] http://www.beszed.hu/diszlexia_diszgrafia

¹¹ Gyarmathy Éva: Diszlexia. A specifikus tanítási zavar. Bp.: Lélekben Otthon Kiadó, 2007. p. 172-173..

előlőn megy végbe, a gyermek kiegyensúlyozatlanná válik. Egyes esetekben az észlelései rendezettek és tudja uralni érzéseit és mozgásait is. Máskor az agy túl vagy alulstimulált, ekkor a gyermek reakciói ellenőrizetlenül alakulnak. Az idegrendszer érettsége 10-12 éves korban fejeződik be.

- Agyi dominancia fejlődése: A motoros és a szenzoros alapfunkciók a két agyfélteke között egyenlően vannak elosztva. Mind a két félteke képes észlelésre, tanulásra, emlékezésre, érzésre, azonban a feldolgozás módjában különbségek vannak. A bal agyfélteke a lépéről lépésre történő feldolgozás jellemző, ide tartozik a beszéd, az írás, olvasás, számolás. A jobb agyfélteke az információt egészben dolgozza fel: vizualitás, térképességek, humor stb. Az emberek többségénél a bal agyfélteke a domináns. Amikor az agyi struktúra kialakulása a terhesség alatt zavart szenved, vagy a genetikai kód másképpen alakul, akkor aszimmetria jöhet létre a két agyfélteke között. A legtöbb diszlexiásnak az agya a jobb oldalon nagyobb, mert nincs aszimmetria a bal oldali beszédterülethez képest. Ezek között a gyerekek között sok a szenzomotorikusan kétoldali vagy kevert lateralitású.
- A vizuális észlelés fejlődése: Az észlelés központi jelensége a vizuális figyelem. Az észlelés az emlékezettel működik együtt és kapcsolatban áll a tudással. A szem állandóan kicsi lökészerű mozgásokat végez, közben az arc felület részeit egymás után leképezi. Valamennyi diszlexiásnál megállapították, hogy ezek a mozgások az idegállapottól függően megváltoznak és a két szemben akár különbözhetnek is. A gyermekek többnyire 7 évesek, amikor létrejön a jelek (betűk, számok) teljes éleslátása. Abban az esetben, ha a jelek vastagsága és sortávolsága kicsi, az éleslátás csökken, ilyenkor a hasonló betűket könnyen felcserélik.
- Auditív észlelés fejlődése: Tanulási zavarokat auditív vagy akusztikai okok is létrehozhatnak. Ezek a működési zavarok magukba foglalják a dobhártya hiányzó rugalmasságát, az egyensúly zavarát, a latenciaidő kitolódásokat (lassúbb észlelés), nehezített irányhallást, az egyes hangok differenciálási nehézségét a szavakban, a szövegre való koncentrálás zavarát. Megfigyelték, hogy a diszlexiások egy részénél mindkét oldal felől egyidejűleg leadott hang eltérő latenciaidővel váltott ki válaszjelzést.
- A motorika fejlődése: A kognitív fejlődés és a mozgásfejlődés kölcsönösen feltételezik egymást. Szorosan összefügg a motorika, az észlelés és az egyensúly. Ha kimaradás, késés mutatkozik az érési folyamatban, oka lehet a későbbiekben a tanulási zavarnak.

Nagyon fontos szerepe van a mai mozgáshiányos világban a különböző mozgásterápiáknak, mert a célirányos mozgás pozitív hatással van az agyfejlődésre és annak sokrétű integrációjára.

- Egy újabb információ: [ITT](#)

A diszlexia prevenció (megelőzés), reedukáció (javítás) alapelvei (Meixner 1998)¹²:

- az aprólékosan felépített fokozatosság
- a betűtanításnál hármasszociáció: a hang akusztikus képe, a hang beszédmotoros emlékképe, a betű vizuális képe
- a Ranschburg-féle homogén gátlás kialakulásának megelőzése, kiküszöbölése
- sokoldalú szemléltetés

A fejlesztés felépítése:

- készségfejlesztés
- olvasás:
 - betűtanítás meghatározott sorrendben
 - szótagok
 - szavak
 - mondatok
 - szövegek olvasása

Bár törvényi szinten próbálnak védelmet nyújtani a részképesség-zavaros tanulóknak, az igazi segítség az lenne, ha megtanítanánk időben írni, olvasni őket. Ha felmerül a gyanú, azonnal javítani kellene, már első osztály második félévében. Véleményem szerint a diszlexiás tanulók nehézségeinek alapja az, hogy az iskolában hátrányt szenvednek jobb agyféltekei dominanciájuk miatt. Az egyoldalú oktatás azonban azok számára sem kedvező, akik a bal agyféltekét használják főleg az információfeldolgozásban. A hangok fogadása, az agyban nem halad szinkronban. Az idődrukk is nagy szerepet játszik, mert annyi idő, amennyi a gyermeknek a hangok sorrendiségének megállapításához, a differenciáláshoz és a helyesírási szabályok alkalmazásához szükséges, nem adatik meg. Ha sietnie kell, akkor csak fél szavakat és fél mondatokat ír le. Hangos olvasásnál a koncentrációhiány főleg a „leégéstől” való félelemből adódik.

¹² Meixner Ildikó: A dyslexia prevenció, reedukáció módszere. Bp.: BGGYTF, 1998. p.28-31.

Rendszeresen ellenőrizni kell, hogy a tanulóink valóban megértették-e az olvasottakat. A nehezen olvasók az érdekes, rövid, könnyen áttekinthető, színes olvasnivalókat szeretik. Különösen lényeges a kevés anyagot, sok változatban elv betartása a tanítás, fejlesztés során.

A beszédértés mellett természetesen a beszédkészítetésüket is növelni kell a jól megválasztott témákkal. „Arról beszélnek szívesen, amivel tapasztalati viszonyba kerültek. E tapasztalati bázis alapján formálódnak kérdéseik, fejlődik kíváncsiságuk.” (Zsolnai 1981)¹³ Nem utolsó sorban gyarapszik aktív szókincsük, önálló szövegalkotó képességük.

A segítségnyújtás módszereiről, módjairól tájékozódhatunk: [ITT](#).

VII.5. Tanítási, módszertani javaslatok az olvasástechnika javításához

VII.5.1. A tanulási zavarok fejlesztő terápiája

Diszlexia prevenció

A Magyarországon Meixner Ildikó nevéhez fűződik a diszlexiások fejlesztése, ő teremtette elméleti és módszertani munkásságával a diszlexia- veszélyeztetett gyermekek korai kiszűrését, prevencióját és redukcióját.

Abban az esetben, ha a gyermek óvodás korban logopédiára jár és a tünetek alapján diszlexia- veszélyeztetett, már a beiskolázás előtt is érdemes megkezdeni a diszlexia-prevenciót. A prevenció során sok olyan képességet fejlesztenek, amelyek szükségesek az olvasás-írás elsajátításához.

Diszlexia redukáció

Iskolába járó, diszlexiás gyerekekkel való foglalkozást nevezzük diszlexia - redukációnak. Az olvasás javítása mellett célja a beszédkésztség, figyelem, emlékezet, kitartás, önértékelés javítása és a tanulási motiváció fejlesztése.

A prevenció, redukáció módszere alapvető lépéseiben azonos, mindig alkalmazkodva a gyermekek életkorához, intelligenciakorához, a diszlexia súlyosságához és tüneti képéhez.

A redukáció menetében képességfejlesztő gyakorlatok és az olvasás-írás tanítás feladatai szerepelnek annak arányában, amilyen szinten áll a gyermek.

¹³ Zsolnai József: Beszédművelés kisiskolás korban. Bp.: Tankönyvkiadó, 1981. p. 153.

A fejlesztő gyakorlatok típusai:

- Beszédkészség fejlesztése: hibás beszédhangok javítása logopédus segítségével, szókincsbővítés, mondat-szövegalkotás
- Térbeli tájékozódás fejlesztése: síkban, térben, irányok használata, eligazodás vonal közben, névutók használata
- Ritmusérzék fejlesztése

Az olvasás tanítása

Szintetikus módszerrel, a legkisebb egységgel a betűtanítással kezdődik, és fokozatosan halad az összetettebb alakzatok felé: szótag, szó, mondat, szöveg. Csak akkor térünk át a következő szintre, ha a tanuló az előzőben jártasságot szerzett.

A betűk tanításánál fontos a homogén gátlás elkerülése (hasonló alakú betűformák keverése pl.: u-ú, ü-ő, b-d). Minden új betű tanításakor tudatosítjuk a hang kiejtéséhez szükséges artikulációs mozgássort. A mássalhangzókat hangutánzásként tanítjuk (Pl. a pipa így pöfökel: p).

Az új betűk ismertetése után nem olvastatjuk a tanulókat rögtön, először a ráismertetés szakasza következik. A tanító által kimondott hangot megfigyelik, majd megkeresik az ismert 4-5 betű közül a megfelelőt.

A betűk összeolvasása három fokozatban történik:

- Az első fokozatban olyan kétbetűs szótagokat olvastatunk a három mássalhangzó és négy magánhangzó megtanítása után, ahol a magánhangzó elöl áll. A szótagokat lefelé, oszlopban olvastatjuk, a mássalhangzó azonos bennük.

↓ em at
am et
om it

Következő lépében vízszintesen olvasnak, ekkor a szótagokban a magánhangzók egyformák.

→
am at av as az

- A második fokozatban a mássalhangzók állnak elöl oszlopban és sorban (ma, me, mi).
- A harmadik fokozatban három betűből (mássalhangzó- magánhangzó- mássalhangzó) álló szótagok következnek: azonos mássalhangzók között változnak a magánhangzók:

↓ var
vér
vár

Később az utolsó betű azonos csak:

fal
hol
tél

A szótagtáblázat gyakorlása folyamatos, fontos szerepe van a diszlexiások reedukációjában. A szavak olvasása szótípusok szerint történik, szóoszlopokat olvastatunk szótagolva azonos hosszúságú szavakkal:

ha-jó
ci-pő
ma-ci

A mondatok olvasásakor először rövid, egyszerű mondatokat gyakoroltatunk, amelyekben nem hosszabbak a szavak az addig gyakoroltaknál (mi-si ír.).

Az összefüggő szöveg olvasásakor rá kell szoktatni a gyerekeket, hogy megjegyezzék az előző mondat információit. Először csak 2-3 mondatos szöveget használjunk.

Az olvasottak jelentésének megfigyeltetése már a szótagok szintjén kezdődik. Megkerestetjük kezdetben az értelmes szótagszavakat a szótagoszlopokban, sorokban, képen ábrázolt szavak első szótagjához kikerestetjük a megfelelő szótagkártyát.

További feladattípusok:

- teljes szó szótagokból kirakása,
- képek és szóképek egyeztetése,
- képek, mondatok párosítása,
- szavak betűkből kirakása,
- szótagokból szavak kirakása képek nélkül,
- mondatok szavakból,
- ellentétes szópárok megkeresése,
- szinonimák megtalálása,
- szavak betűrendbe állítása,
- szavak szófajok szerinti csoportosítása,

Fontosak a különböző képességet fejlesztő társasjátékok, fejlesztő eszközök, fejlesztő programok, online feladatok.

Az írás tanítása kezdő olvasóknál késleltetve történik. Már 15 betűt olvasnak, amikor az írott betűk sorra kerülnek a betűelemek megismerése után. Az írástanulás lényege, hogy a hallott hangot át tudja ültetni a gyermek a megfelelő betűformába, és megtalálja azt a mozgássort,

amellyel azt megjeleníti, le tudja írni. Ha szükséges, a nagyobb diszlexiás tanulóknál is vissza kell térni az írás előgyakorlatokra, hogy az írás lendületessé és olvashatóvá váljon.

Nagyon kicsi az esélye annak, hogy a diszlexia célzott beavatkozás nélkül javuljon. Ha az első lépések hiányoznak, nincs mire építkezni. A tanulás későbbi lépései attól függenek, mennyire biztosak az alapok (Meixner Ildikó- Dr. Weiss Mária: Tanulási zavarok- dyslexia. 1996. - alapján).

VII.5.2. Fejlesztés a gyakorlatban

ESETTANULMÁNY EGY DISZLEXIÁS TANULÓ FEJLŐDÉSÉRŐL

Egy 4. osztályos diszlexiás kisfiú fejlődését mutatja be az esettanulmány mérések segítségével.

A tanuló helyzetképe az iskolában/osztályban tanítói vélemények alapján

A tanuló két pedagógusával készített interjúból kiderült, hogy nagyon jó természetű fiú. Csendes, nyugodt, visszahúzódó. Szeretik osztálytársai, elfogadják, hogy több időt kap a dolgozatírásnál. Türelmesek vele, nagyon sok barátja lett az osztályban, ezt köszönheti annak is, hogy kiemelkedően ügyes a fociban.

1. osztályos korában a szülők és a pedagógusok együtt vették észre, hogy nehézségei vannak a tanulással, elsősorban betűk megtanulásával és az olvasással. Közös megegyezés alapján elküldték 2. osztály végén szakértői vizsgálatra, ahol kiderült, hogy diszlexiával küzd. A szülei teljes vállszélességgel melléálltak, minden lehetséges módon támogatták, a házi feladatok megírásában, a lecke megtanulásában. A sok otthoni foglalkozás azonban elveszi a szabadidőt, amelyre szüksége lenne a másnapi feltöltődéshez.

Legnehezebb a betűtanítás időszaka volt, még most is előfordul, hogy keveri a betűket, főleg az 'u' és az 'ü' esetében. Hibátlanul másol, a nyelvtani szabályokat megtanulja, az alkalmazásánál viszont bizonytalan, sokat hibázik. Olvasási tempója 2. osztályban érte el azt a szintet, ami első osztályban lett volna optimális. 3. osztályos korában problémás volt a szövegértése.

Most, a 4. osztályban az olvasása lassú ütemű, többnyire csak a rövidebb szövegeket érti meg önálló szövegfeldolgozás esetén. Beszédértése és vizuális memóriája, észlelése átlagosnak mondható, auditív figyelme, emlékezete gyenge.

Finommozgása fejlesztésre szorul, vágása, nyírása lassú és nem pontos. A tanítók szerint nagymozgása jó, testnevelésből kimondottan ügyes, főleg a futball területén.

Az órai munkája változó, hamar kifárad. Annak ellenére, hogy nehezebben érti meg az egyes feladatokat, nem adja fel, kitartó, bepótolja lemaradásait.

Összességében elmondható, hogy tempója és feladattudata fejlődött. Nagyon igyekszik megfelelni, ezért próbál minél gyorsabb lenni, sokkal bátrabban mer kérdezni, mint korábban. A tanítók véleménye szerint helyt fog állni 5. osztályban. A siker érdekében azonban fontos, hogy a tanárok türelmesek legyenek vele. Nehézséget a növekvő feladatmennyiség, valamint az olvasmányok, tanulnivalók terjedelme jelenti majd szerintük. Amennyiben a szülői támogatás folyamatos marad, könnyebben veszi a felső tagozattal járó akadályokat.

Szakértői vélemény javaslatai

A szakértői vélemény alapján a fiú „visszafogott, félénk, szorongó, beszédkészletése gyenge, ingerfelfogása, válaszreakciói lassúak. Hallási differenciáló készsége, beszédészlelése sok fejlesztést igényel. Alapvető helyesírási hibákat ejt.”

Javasolt rehabilitációs órák számát heti 3 órában határozták meg.

Az egyéni fejlesztési terv fő feladatai:

- önbizalom erősítése,
- beszédgátlások oldása,
- verbális és vizuális emlékezet,
- kommunikációs tréning,
- szövegértés,
- hallási differenciáló készség,
- logikus gondolkodás,
- olvasás, írás, számolás készségeinek folyamatos fejlesztése

Javasolt kedvezmények:

- helyesírás értékelése alól felmentés minden tantárgyból,
- írásbeli munkára hosszabb felkészülési idő vagy adott idő alatt kevesebb feladat,
- kevesebb memoriter számonkérése,
- idegen szöveg olvasásakor az olvasási technika értékelése alól felmentés,
- szövegértés, lényegkiemelés támogatása segítő kérdésekkel

Tanítói következetesen betartják a kedvezményeket, ezáltal a gyermek számára sokkal gördülékenyebb a tanulás, és kevésbé görcsös az egyes feladatok megoldása. Fontos, hogy a tanító

pedagógusok, gyógypedagógus, és a szülők együttműködnek a tanuló eredményessége, helyes önértékelésének kialakulása érdekében.

Az egyéni fejlesztés legfontosabb céljai és feladatai:

- a testséma biztonsága
- téri és időrelációk praktikus kialakítása
- vizuomotoros koordináció folyamatos gyakorlása
- hallás, mozgás és látás koordinált működtetése
- verbális figyelem, emlékezet illetve beszédészlelés és megértés fejlesztése
- írás, olvasás megtanítása lassított tempóban, nyújtott ütemben, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő, valamint az auditív és vizuális észlelésre alapozó módszerrel
- olvasási kedv kialakítása, motiválás
- kifejezőképesség fejlesztése
- megfelelő értékelés, önértékelés képességének alakítása

Mérések és óralátogatás tapasztalatai

Olvasás, szövegértés bemeneti mérése

3 hónapos vizsgálati időszakban a bemeneti és kimeneti mérés eredményének összevetése igazolja a fejlesztő munka hatékonyságát az olvasástechnika, szövegértés területén.

A bemeneti méréséhez használt feladattípusok (Meixner Ildikó olvasólapok, saját készítésű feladatlapok):

- olvasástechnikai,
- szövegértés,
- rész-egész vizsgálata,
- vizuális-hallási memória,
- beszéd-szövegértés.

Az olvasási készség felmérése Meixner olvasólapokkal: (Fontos a hibaszám, stopperrel az idő mérése a teljesítmény dokumentálásához.)

Magánhangzók olvasása: 59 mp, 2 hiba 'ö' és 'ü' betűcsere

Mássalhangzók olvasása: 61 mp, 1 hiba 'v' kiejtése

Értelmes és értelmetlen szótagok olvasása oszlopban: 74 mp, 3 hiba.

Az 'u', 'ü' betűket cserélte (Pl. gyü helyett gyú-t, nyú helyett nyú-t olvasott).

Növekvő szótagú szavak olvasása (kettő, három, négy, majd öt betűs szavak): 81 mp 1 hiba.

A göngyöl szót nem tudta kiolvasni azért, mert ismeretlen volt számára.

Rövid szövegek hangos olvasása, szövegértés:

Két rövidebb szöveget kellett elolvasnia a tanulónak, amelyek közül az első már ismert volt számára. Ezt a szöveget viszonylag gyorsan elolvasta, csak néha akadt meg és kisebb hibákat ejtett. Pl. kérdő mondatnál nem megfelelő hanglejtést használt. A következő szöveg, az első folytatása volt. Négy hibát ejtett, és 81 mp alatt olvasta el a szövegeket a szövegértő kérdésekre rövid és lényegre törő válaszokat adott.

Rész-egész kapcsolatának vizsgálata (részek megkeresése betűhalmazban): 2 részlet megtalálása sikeres

Rész-egész vizsgálata (betűk átrajzolása): hibátlan feladatmegoldás

Hallás utáni szövegértés (A pórul járt farkas című állatmese)

10 kérdésre hibátlanul és lényegre törően válaszolt a tanuló.

Vizuális memória vizsgálata (hét kép megjelölése koronggal képhalmazból):

Mind a hét képet megjegyezte, ez arra utal, hogy megfelelő a vizuális memóriája.

Verbális memória vizsgálata (bővülő szósor után mondással, az előzőek ismétlésével): 7 szó

Hanganalízis vizsgálata korongokkal (hasonló hangzású szavak párban)

Hibátlanul megoldotta a feladatot, de voltak olyan szópárok, amelyeknél többet gondolkodott, nehezebben döntötte el, hogy ugyanazok, vagy különbözőek.

Tapasztalatok

A bemeneti mérés során tanuló törekedett arra, hogy a legjobbat hozza ki magából minden feladatnál.

Olvasása nehézkes, akadozó és lassú, de keveset téveszt, olykor még ki is javítja hibáit. Problémát okoz számára az 'u', 'ü', illetve néha az 'o' és 'ö' betű felismerése, a rész-egész kapcsolatának a megértése. Szövegértése jó, válaszai többnyire lényegre törőek. Kitartásához hozzájárult dicséret, fenntartva ezzel a motivációját.

Fejlesztőóra

Rész-egész viszony fejlesztése puzzle segítségével

Képdarabokból naptár őszi képének kirakása, környezetismeretből szerzett ismeretek felelevenítése

Olvasás gyakorlása nyilak irányában

Őszhöz kapcsolódó szavak olvasása, majd titkos nyelven is (magánhangzósan), szótagolva
Szólabda

A beszédpercepció, hallási figyelem fejlesztése: a pedagógus mond egy szót bizonyos hangerővel, hanglejtéssel, amit átdob (képletesen, de lehet kislabdával is játszani) a tanulónak, akinek meg kell ismételnie a hallottakat.

Varázsdoboz (nyelvtani szabály felismerése és alkalmazása)

Egy képzeletbeli varázsdobozból mindig három szót emel ki a pedagógus, ezek után kell a tanulónak egy következővel folytatnia a sort, a felismert nyelvtani szabály alkalmazásával. Pl. kesztyű, betű, tű szavakhoz kell a felismert szabályhoz egy szót kitalálnia a tanulónak.

Szfinx (rész-egész viszony)

A Szfinx egy olyan mesebeli lény, amely teste az állatok testrészéből áll, amelyek összekeveredtek. A feladat kitalálni hallás után azt, hogy hány állat neve bújít el egy szóhalmazban (pl.: békacsacsigalamb).

Feladatlap helyesírási és nyelvtani gyakorlatokkal

a) Értelmes szavak keresése

Szavakat elolvasása után kell kiválasztani közülük azokat, amelyek értelmesek. A legtöbb szóban az 'u', 'ü' betűk/hangok szerepeltek, mert ezeket gyakran keveri a tanuló.

Sok hibája lett, olyan szavakat húzott alá, amelyek nem értelmesek (pl. hüs, fürdik). A javítás során hangosan, megbeszéltek a kiejtésüket és jelentésüket is, hogy helyesen rögzüljenek a tanulóban a szavak, valamint azok helyesírása.

b) Szavak másolása, átmásolása (vizuomotoros koordináció)

Egy táblázat szavainak átmásolása üres táblázat megfelelő helyére (sor, oszlop).

c) Szófajok csoportosítása

A feladat szavak beírása az adott táblázat megfelelő helyére. Két megnevezett szófaji csoport (főnév és a melléknév) mellett a harmadikat (ige) a megmaradt szavak alapján kellett kitalálni.

Tapasztalatok

A tanuló a szabályokat elméletben nagyon jól tudja, gyakorlati alkalmazásukkal azonban problémái adódnak. Az 'u', 'ü' betűket keveri, illetve gyakran előfordul, hogy a magánhangzók és mássalhangzók hosszúságát téveszti.

Olvasás, szövegértés kimeneti mérése

A kimeneti mérésre márciusban került sor. Ugyanazokkal a feladattípusokkal, mint a bemeneti mérés során, azonban néhány feladat nehézségi foka megváltozott. Az első három feladat teljes egészében ugyanaz volt, mint a bemeneti mérésnél. (Meixner Ildikó felmérőlapjai).

Magánhangzók olvasása: 39 mp, 0 hiba

Mássalhangzók olvasása: 45 mp, 0 hiba

Értelmes és értelmetlen szótagok olvasása: 80 mp, 1 hiba

csú helyett csú-t ejtett

Növekvő szótagú szavak olvasása: 120 mp, 3 hiba

A növekvő szótagú szavak olvasásánál teljesen új és nehezebb szavakat kapott a gyermek.

Hibák: 'úszik' helyett 'űszik', 'kupa' helyett 'kapu-t' olvasott, illetve nem tudta kiejteni az őz-suta szót.

Rész-egész kapcsolatának vizsgálata (részek megkeresése betűhalmazban)

Ismerős volt számára feladat, nagyon könnyen felismerte a részeket, hibátlanul megoldotta a feladatot.

Rész-egész kapcsolatának vizsgálata (betűk átrajzolása)

Hibátlanul kiegészítette, és helyesen megnevezte a betűket.

Hangos olvasás, szövegértés: 78 mp, 3 hiba

A tanuló egy mókusról szóló ismeretlen, ismeretterjesztő szöveget kapott, amelyet először magában, majd hangosan olvasott el. Minden mondatvégi írásjelnél hanglejtése megfelelő volt. Tévesztései a következők voltak: 'Romló' helyett 'romlottat', 'napi' helyett 'napot', illetve 'hol' helyett 'hogya' szót ejtett.

A szövegértés nehéznek bizonyult számára, 2 hibája lett. Azok a kérdések okoztak nehézséget, amelyekre a választ számmal kellett megadnia.

Vizuális memória vizsgálata: hibátlan

A bemeneti mérés során megismert feladattal történt a mérés.

Hallás utáni szövegértés: (A három jó tanács című ukrán népmese)

Minden kérdésre jól válaszolt. A szövegben szereplő közmondás (Bolondnak a tanács sárba vetett kalács.) segítséggel értelmezte.

Verbális memória és hanganalízis vizsgálata

A visszafele is értelmes szavakat (polindrom szavak) a tanulónak megfordítva kellett kimondania (Pl.: kelet-telek). Nagyon nehéz feladat volt számára, hiszen fejben kellett analizálnia, szintetizálnia a betűket/hangokat, de sikeresen megoldotta.

Tapasztalatok

A kimeneti mérés nehezebben indult, a gyermek kimerült volt, mert egy hosszú betegségből gyógyult ki. A felmérés során kért pihenési lehetőséget, de a fáradalmak ellenére nagyon fegyelmzett volt, a feladatokat ügyesen megoldotta. Az olvasása továbbra is lassú, de hibáit egyre többször felismeri, és javítja magát.

Bemeneti és kimeneti mérés összevetése

A mérések során a tanuló ugyanazokat a feladattípusokat oldotta meg, azonban ezek nehézségükben eltértek. A kimeneti mérés szövegei bonyolultabban voltak, a feladatok több koncentrációt igényeltek.

Az bemeneti-kimeneti mérés eredményeinek összevetését az ábra mutatja:

	Bemeneti mérés	Kimeneti mérés
Magánhangzók olvasása	59 mp- 2 hiba	39 mp- 0 hiba
Mássalhangzók olvasása	61 mp- 1 hiba	45 mp- 0 hiba
Értelmes, értelmetlen szótagok olvasása	74 mp- 3 hiba	80 mp- 1 hiba
Növekvő szótagú szavak olvasása	82 mp- 1 hiba	120 mp- 3 hiba
Betűk átrajzolása	0 hiba	0 hiba
Részek megkeresése betűhalmazban	2 hiba	0 hiba
Hangos olvasás szövegértés	81 mp- 4 hiba 0 hiba	78 mp- 3 hiba 2 hiba
Vizuális memória	0 hiba	0 hiba
Hallás utáni szövegértés	0 hiba	0 hiba
Verbális memória, hanganalízis	0 hiba	0 hiba

Bemeneti és kimeneti mérés összehasonlítása

Néhány mérőlap: [ITT](#)

A táblázat alapján látható, hogy 3 hónap alatt szinte minden vizsgált területen fejlődött vagy teljesítménye ugyanolyan szinten maradt. Az első három feladatnál, amely teljesen ugyanaz volt, észrevehető az idő és a hibaszám alapján, hogy olvasástechnikája és figyelme is javult a gyermeknek.

A kimeneti mérés során a szöveg és a növekvő szótagú szavak nehézségét is figyelembe véve, azt a következtetést lehet levonni, hogy hangos olvasása stagnál. Maradt a lassú tempó, azonban 3 hónap elteltével kevesebb hibaszámmal olvasott, ami az olvasási technikájának a fejlődését mutatja.

Legnagyobb különbség a rész-egész kapcsolatának felismerésénél és alkalmazásánál figyelhető meg. Kezdetben nem találta meg az egyes részleteket, csak tanári segítséggel. Kimeneti mérés alkalmával hibátlanul ismerte fel a betűhalmazban a részleteket. A részekből egész alkotása azonban mind a két mérés során kiemelkedően jól sikerült.

Vizuális és verbális memóriája, hallás utáni szövegértése, hanganalízise kiváló a vizsgált időszakban.

Az előzőek alapján igazolható, hogy fejlődhet egy diszlexiás gyermek olvasási technikája, szövegértése és egyéb részképesség területei viszonylag rövid időn belül is, a megfelelő fejlesztés mellett.

Tanulónk sikeresen vette a felső tagozatos akadályokat. Megkapta azokat a lehetőségeket, amelyekkel hátrányos helyzetét nem éli meg kudarcként.

VII.6. Olvasástechnikát fejlesztő segédanyagok

VII.6.1. Linkgyűjtemény

https://www.youtube.com/watch?v=-uLt8C_bEw

<http://varazsbetu.hu/beszalgessunk/miertfontosazolvasasfejlesztes/index.php>

<http://varazsbetu.hu/beszalgessunk/miertfontosazolvasasfejlesztes/index.php>

http://varazsbetu.hu/beszalgessunk/felreertesek_es_tevhitek/index.php

http://varazsbetu.hu/beszalgessunk/keira_knightley/index.php

http://varazsbetu.hu/beszalgessunk/diszlexia_es_a_kutyak/index.php

http://varazsbetu.hu/beszalgessunk/hat_otlet_az_olvasasi_kedv_felelesztesere/index.php

http://varazsbetu.hu/beszalgessunk/olvass_ugy_mint_egy_diszlexias/index.php

<http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/diszlexiamegoldva/index.php>

<http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/JatekotletekADiszlexiaMegelozesehez/index.php>

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/diszlexia_jelei_ovodas_korban/index.php

<http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/KungFuPandaEsADiszlexia/index.php>

<http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/12tippTanaroknak/index.php>

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/diszlexia_es_uszas/index.php

<http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/6otletazolasmegszerettetesere/index.php>

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/5M_az_olvasasi_kepesség_fejlesztesehez/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/neveljünk_olvasogyermekeket/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/milyen_lenne_diszlexiasnak_lenni/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/lasd_maskepp_a_diszlexiat/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/depressziós_e_diszlexias_gyermeked/index.php

<http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/agyiplaszticitás/index.php>

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/alakállandóság_olvasástanuláshoz_fontos_lépcsője/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/hogy_mondjam_el_neki/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/tenyleg_diszlexias/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/talan_a_mozgás_a_kulcs/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/szintetikus_vagy_szóképes/index.php

<http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/hangoskodjunk/index.php>

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/47_otlet_szuloknek/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/miben_jok_a_diszlexiasok/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/a_diszlexia_szegyen/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/diszlexia_es_nyelvtanulas/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/tippek_es_otletek/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/jatekosankonnyebb-jatekotletek_olvasastanulashoz/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/10otlet_olvasasfejleszteshez/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/az_iras_megmarad/index.php

<http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/hurra/index.php>

<http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/ritmus/index.php>

<http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/olvasomozgas/index.php>

<http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/rovid-hosszu/index.php>

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/miert_tobb_a_diszlexias/index.php

http://varazsbetu.hu/beszelgessunk/a_diszlexia_erzemi_oldalja/index.php

<http://varazsbetu.hu/beszalgeessunk/azolvasasfejlesztheto/index.php>

<http://varazsbetu.hu/beszalgeessunk/huzzegylapot/index.php>

[http://varazsbetu.hu/beszalgeessunk/evessel a diszlexia ellen/index.php](http://varazsbetu.hu/beszalgeessunk/evessel_a_diszlexia_ellen/index.php)

<http://varazsbetu.hu/beszalgeessunk/diszlexiamegoldva/index.php>

[http://varazsbetu.hu/beszalgeessunk/mitol mas a diszlexias gyerek/index.php](http://varazsbetu.hu/beszalgeessunk/mitol_mas_a_diszlexias_gyerek/index.php)

[http://www.varazsbetu.hu/beszalgeessunk/ot otlet a jatekos betutanulasra/index.php](http://www.varazsbetu.hu/beszalgeessunk/ot_otlet_a_jatekos_betutanulasra/index.php)

<http://www.varazsbetu.hu/beszalgeessunk/diszlexiamegoldva/index.php>

[http://www.varazsbetu.hu/beszalgeessunk/olvass ugy mint egy diszlexias/index.php](http://www.varazsbetu.hu/beszalgeessunk/olvass_ugy_mint_egy_diszlexias/index.php)

<http://www.varazsbetu.hu/beszalgeessunk/titkosiras/index.phpjatek>

Fejleszt(ő) honlapon képességfejlesztő ötletek

<https://fejleszt-o.blogspot.com/2018/10/vizualis-diszkrinacios-fejlesztési.html>

Kazal Kolos, Diszlexia.Info

<http://www.diszlexia.info/index.html>

VII.6.2. Irodalom

ANDREA CHRISTIANSEN (2014): Az írás-olvasás és számolási zavarok kezelése. Kazal Kolos, Saxum Könyvkiadó

CSÉPE V. (2000): Az olvasás és írásképeség zavarai. In: Illyés S. (szerk.): Gyógypedagógiai alapismeretek. ELTE BGGYFK, Budapest, 239–278.

CSÉPE V. (2005): Kognitív fejlődés-neuropszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest

CSÉPE V. (2006): Az olvasó agy. Akadémiai Kiadó, Budapest.

ELLIS, A. W. (2004): Olvasás, írás és diszlexia. TAS Kiadó, Budapest.

GEREBEN Ferencné (2001): Diszgráfia. In Mesterházi Zsuzsa (szerk.) Gyógypedagógiai lexikon. Budapest, ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar

Gyarmathy Éva (2015): Diszlexia a digitális korszakban. Budapest, Műszaki Könyvkiadó

JUHÁSZ Á. (1999, szerk.): Logopédiai vizsgálatok kézikönyve. Új Múzsák Kiadó, Budapest.

LŐRIK J.-KÁSZONYINÉ J. I. (2009): A fonológiai tudatosság fejlesztése és hatása az írott nyelv elsajátítására. In Marton Klára. (szerk.) Neurokognitív fejlődési zavarok vizsgálata és terápiája. Példák a bizonyítékon alapuló gyakorlatra. Budapest, ELTE BGGYFK – ELTE Eötvös Kiadó, 11–41.

LŐRIK JÓZSEF (é. n.): Az írott nyelv zavarai: diszlexia, diszgráfia. (letöltés: [ITT](#))

MEIXNER I. (1993): A dyslexia prevenció, reedukáció módszere. Budapest, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola

SÁNDOR KLÁRA (2011): Olvasáskutatás. Eger, Eszterházy Károly Főiskola

SELIKOVITZ MÁRK (1996): Diszlexia és egyéb tanulási nehézségek. Budapest, Medicina Kiadó (letöltés: [ITT](#))

VII.6.3. Kiadványok, feladatgyűjtemények

ADORJÁN KATALIN (1993): Szógyűjtemény a dyslexia javításához. Budapest, magánkiadás

GERGÉNYINÉ NÉMETH ERIKA-DR. SZAMOSNÉ NAGY SÁRA: Gyakorló feladatok a diszgráfiás és diszlexiás gyerekeknek. CSBOOK Kft.

HORNYÁKNÉ T. K. (1997): Betűsuli. Képességfejlesztő feladatgyűjtemény kisiskolásoknak a nagybetűk tanulásához. Budapest, Logopédiai Kiadó

HORNYÁKNÉ T. K. (1998): Betűsuli. Képességfejlesztő feladatgyűjtemény kisiskolásoknak a kisbetűk tanulásához. Budapest, Logopédiai Kiadó

JUHÁSZ Á. (1999, szerk.): Logopédiai vizsgálatok kézikönyve. Új Múzsza Kiadó, Budapest

KOVÁCS GY.-NÉ-SZEBÉNYINÉ N. É. -TORDA Á. (1992): Mondd ki, írd le, törd a fed! Nyelvi fejlesztő feladatok a beszédjavító általános iskolák számára. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó

LOVÁSZ GABRIELLA (2004): Szótekerő. Budapest, Műszaki Könyvkiadó

MEIXNER I. (1978): Én is tudok olvasni. Olvasólapok dyslexiás gyermekek számára. Budapest, Tankönyvkiadó

MEIXNER I. (1978): Én is tudok olvasni. Feladatlapok dyslexiás gyermekek számára. Budapest, Tankönyvkiadó

MEIXNER I. (1978): Útmutató az olvasó- és feladatlapok használatához. Budapest, Tankönyvkiadó

MEIXNER I. (1993): Játékház. Képes olvasókönyv az általános iskola 1. osztálya számára. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó

MEIXNER I. (1993): Játékház. Feladatlapok I. a Képes olvasókönyv az általános iskola 1. osztálya számára. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó

MEIXNER I. (1993): Játékház. Feladatlapok II. a Képes olvasókönyv az általános iskola 1. osztálya számára. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó

NAGY GYULA (2002): Kézikönyv az anyanyelv tanításához. Békéscsaba, Ipsilon Kiadó

SZEBÉNYINÉ N. É. (1996): Böngésző. Munkatankönyv olvasni-írni tanuló kisiskolásoknak. Budapest, Logopédiai Gmk.

TÓTFALUSI I. (2005): Idegenszó-tár. Idegen szavak értelmező és etimológiai szótára. Tinta Könyvkiadó, Budapest

VANNAY A.-NÉ (2003): Szórejtvő - szófejtő. Budapest, Logopédiai Kiadó

VII.6.4. Módszertani javaslatok

<http://www.kepesvagyrafejlesztohaz.hu/kepes-vagy-ra-blog/az-olvasastanulas-folyamatanak-szakaszai-es-az-olvasast-megalapozo-kepessegek-betutanulas.html#.XS4YyvbVKW9>

<http://www.kepesvagyrafejlesztohaz.hu/kepes-vagy-ra-blog/az-olvasastanulas-folyamatanak-szakaszai-es-az-olvasast-megalapozo-kepessegek-ii.html#.XS4Z3vbVKW8>

Nagy Gyula (2002) Kézikönyv az anyanyelv tanításához című könyve módszertani ajánlásokat és gyakorlóanyagokat tartalmaz az átlagtól eltérő fejlődésmentű tanulók pedagógiai gondozását végző nevelők számára.

VII.6.5. Online olvasást gyakoroltató oldalak

<http://gyite.barcsi.elte.hu/gyiteigennem.html>

<http://altsuli.hu/also/magyar/helyesir/kerethelyesir.html>

<https://www.okosdoboz.hu>

VII.6.6. Néhány segédeszköz olvasástechnika fejlesztéséhez

BubiDam kártyajáték

Vésike betűkirakó

Betűkockák

Logico Piccolo, Logico Primo

Oroszlány Péter (2002): Dinamikus olvasás. Számítógépes olvasás, szövegértés-fejlesztő program 13-18 éveseknek. Budapest, AKG Kiadó - CD

Segítő technikai eszközök (Megkönnyítik a diszlexiás életét, új készségek kialakítására is lehetőséget adnak: informatikai ismereteket szerez, megtanulja a gépirást, ezzel fejlődik a finommozgása, olvasás-helyesírás készsége.):

Szövegfelolvasó és fordító: <http://imtranslator.com>

Audacity hangrögzítő szoftver: <http://audacity.sourceforge.net>

Gépirásoktató-gyakoroltató programok: http://typingsoft.com/all_typing_tutors.htm

Képernyős vonalzó (angol nyelvű, segíti az olvasás követését): (letölthető: [ITT](#))

Pókábra készítés: <http://ikonmap.com>

VII.6.7. Általam készített olvasástechnikát, szövegértést fejlesztő feladatlapok, tankockák

Elérhető: [ITT](#) (az **5. Olvasást fejlesztő segédletek** menüpont alatt)

Tematikus oktatási segédlet gyűjtemény

1. Első osztályos tanulók megfigyelése	+
2. Segédanyagok fejlesztő tevékenységhez	+
3. Diszgráfia: fejlesztési ötletek	+
4. Alaki diszgráfia javítása	+
5. Olvasást fejlesztő segédletek	-
Szemmozgás gyakorlása: [itt]	
Rész-egész: [itt]	
Földrajz elnevezések: [itt]	
b betű: [itt]	
Mássalhangzó nyomozó [tankocka]: [itt]	
Ki marad a végén? [tankocka]: [itt]	
Egyéni fejlesztési terv (EFT-diszlexia): [itt]	
6. Publikáció	+